

Forord

Natur- og Friluftstrategien skal understøtte Vejle Kommune i fortsat at være anerkendt for en rig natur og attraktive friluftsfaciliteter. Der bor i dag ca. 115.000 borgere i kommunen, og i 2050 bor der sandsynligvis 175.000 borgere i kommunen. Det kræver klarsyn, god planlægning og udvikling fortsat at kunne tilbyde vores borgere en rig natur og attraktive friluftsfaciliteter i naturen.

Områdets smukke natur har stor værdi for Vejle Kommunes borgere, og derfor har kommunen lagt en strategi for, hvordan vi som kommune vil udvikle naturen og friluftslivet, så det er attraktivt og let tilgængeligt for alle. Vi ønsker at styrke naturen og videreudvikle de muligheder, vores natur og rekreative områder rummer. Vejle Kommune ønsker med Natur- og Friluftstrategien at sætte en retning for arbejdet både på Vejle Kommunes egne arealer og på private arealer. I den forbindelse er samarbejdet med Naturstyrelsen, lodsejere, frivillige organisationer, lokalråd og på tværs af kommunens forvaltninger af essentiel betydning.

Gennem vores forvaltning vil vi sikre og forbedre vores natur til gavn for mennesker, planter og dyr. Vi vil sikre den biologiske mangfoldighed og leve op til de internationale forpligtigelser om at stoppe tilbagegangen af arter i vores kommune.

Samtidig vil vi arbejde for at skabe gode og

spændende faciliteter i naturområderne til gavn for alle borgere – børn, unge og ældre. I den forbindelse lægger vi stor vægt på, at også gæster i vores kommune føler sig velkomne og har mulighed for at opleve vores unikke natur.

Det er vores ambition at være Danmarks bedste kommune at dyrke et aktivt friluftsliv i. Det er en stor opgave, som vi bedst løser i samarbejde med lodsejere og brugere af naturen.

Vi vil kombinere udvikling af naturen og friluftsfaciliteter med klimasikring, og dermed bidrage til, at vores byer, specielt Vejle by, bliver mere resiliente og bedst muligt sikres i forhold til fremtidige klimaændringer.

Vejle Kommune er kendt for sin dialogbaserede model for udvikling af både naturprojekter og rekreative projekter. Denne model vil vi fortsat arbejde efter, fordi det er vores erfaring, at vi med den metode skaber attraktive og langtidsholdbare resultater.

Natur- og Friluftstrategien skal samlet set sikre, at vi efterlader naturen smukkere, rigere og mere tilgængelig, end vi overtog den.

Karl Erik Lund
Formand for Natur- og Miljøudvalget

Indhold

02	Forord
05	Derfor laver vi en Natur- & Friluftstrategi 2019
07	Hvad rummer vores natur og landskaber?
08	Visioner på natur- og friluftsområdet
08	Principper
10	Friluftsliv
13	Ådalene og den lysåbne natur
14	Skov
17	Vandløb og søer
18	Vejle Fjord
19	Formidling

Derfor laver vi en Natur- & Friluftstrategi 2019

Vejle Kommune udarbejdede i 2015 en Natur- og Friluftstrategi, som siden da har skabt rammen for kommunens arbejde med at styrke naturen og videreudvikle de muligheder, vores natur og rekreative områder rummer. Flere af målene i Natur- og Friluftstrategi 2015 er realiseret. Natur- og Friluftstrategi 2019 er en naturlig udvikling og videreførelse af den tidligere strategi, der beskriver de fremtidige langsigtede og konkrete mål i forhold til drift og udvikling inden for forvaltningen af natur- og friluftsområder i Vejle Kommune.

Strategien har en central placering i forhold til en lang række områder, Vejle Kommune gerne vil udvikle på, som bl.a. er samlet i Byrådets vision: Vejle med Vilje. Strategien beskriver udviklingen af natur og friluftsliv samt bidrag til udviklingen af klimatilpasning, sundhed, bosætning, lokalsamfund og erhverv. Natur- og Friluftstrategien bidrager til, at Vejle Kommune er et dejligt sted at bo, at være gæst i og placere virksomheder i. Alle skal have gavn af vores smukke omgivelser og blive inspireret til et sundere og mere aktivt liv.

Vejle Kommune er myndighed for en række love og planer (Naturbeskyttelsesloven og Natura 2000-planerne, mens vandplanerne sætter retningen i vandmiljøet). På basis af disse beskriver Natur- og Friluftstrategi 2019 kommunens arbejde med at sikre og forbedre naturkvaliteten og den biologiske mangfoldighed.

Desuden har strategien en central placering i forhold til en lang række områder, som Vejle Kommune gerne vil udvikle på. Det gælder

bl.a. sundhed, bosætning, landdistriktsudvikling og erhvervspolitik. Vi vil således med Natur- og Friluftstrategien bidrage til, at Vejle Kommune er et dejligt sted at bo, være gæst i eller placere virksomheder i. Alle skal have gavn af de smukke omgivelser, og blive inspireret til et sundere og mere aktivt liv.

Strategien lægger retninger ud på tre felter:

- Prioritering af og differentiering for, hvordan Vejle Kommunes egne skov-, natur- og strandområder bruges og udvikles, så både natur og forskellige former for friluftsliv tilgodeses.
- Udvikling af natur og friluftsliv i hele kommunen, både større sammenhængende områder og mindre områder, der kan være trædesten for naturen i det åbne land. Udvikling sker i samarbejde med lodsejere, interesseorganisationer, borgergrupper og staten.
- Skabelse af synergieffekter mellem øget resiliens og udvikling af by, natur og friluftsliv.

Natur- og Friluftstrategi 2019 dækker hele Vejle Kommune, mens der for Vejle Ådal og Fjord er en særskilt Erhvervs- og Udviklingsstrategi, som beskriver områdets særlige udviklingspotentiale.

Det, vi præsenterer, er en ambitiøs strategi, og der er foreslået flere indsatser, end der kan rummes inden for kommunens almindelige drifts- og anlægsbudgetter.

Strategien skal imidlertid også være med til at udstikke retningen for den udvikling, som vi gerne vil forfølge på natur- og friluftsområdet. Denne retning vil dermed danne grundlag

for, hvilke projekter vi skal forsøge at skaffe ekstern finansiering til.

De første to afsnit i Natur- og Friluftstrategi 2019 beskriver baggrunden for strategien og de to næste afsnit redegør for visioner og principper. De resterende afsnit specificerer mål og indsatser for forskellige områder.

To af disse afsnit; Friluftsliv og formidling er tværgående, mens de øvrige afsnit følger naturtyper. Under de enkelte områder er indsatserne opdelt i følgende kategorier:

Orange: Indsatser, som kommunen er forpligtet til at gennemføre, enten ifølge lovgivningen, byrådsbeslutninger, eller fordi indsatsen er fastlagt i kommuneplanens overordnede mål og retningslinjer.

Mørkegrøn: Opgaver, som kommunen kan udføre, og som prioriteres højt at få løst inden for den økonomiske ramme, kommunen har.

Lysegrøn: Opgaver, som kommunen gerne vil have udført, hvis der kan skaffes finansiering, herunder specielt ekstern finansiering.

Side 4: Anlæg af løgfrøvandhuller - Kollemorten

Side 5: Bjergvipstjert - Stenager Mølle, Grejsdalsstien, Naturpleje med heste

Hvad rummer vores natur og landskaber?

Vejle Kommune er rig på markante landskaber og spændende natur. Vi har Vejle Fjord og Ådale, Randbøl Hede og Tinnets Krat med Skjern Å og Gudenåens udspring – alle unikke landskaber og flotte naturområder.

Vejle Fjord giver mange muligheder for rekreative oplevelser på og ved vandet. Hertil kommer samspillet med landskabet. Her er især de smukke skræntskove så karakteristiske, at de er et kendetegn for egnen. Skovene rundt om Vejle by giver en by omkranset af smuk natur helt ind til midtbyen. Det er meget specielt, at Sønderskoven, Nørreskoven, Store Grundet Skov og en del af Munkebjergskovene er kommunalt ejede, hvilket giver byens borgere mange muligheder for at komme ud i naturen og få et rigt friluftsliv. Dele af skovene har været kommunalt ejede siden 1300-tallet.

Et andet markant landskabselement er de mange ådale, Vejle, Grejs, Højen og Egtved ådale, der sammen med deres tilløbsbække, moser, enge, overdrev, søer og skræntskove danner en fantastisk landskabsmæssig mosaik. De store højdeforskelle mellem åen i dalbunden og plateauet ovenfor er med til at give nogle helt unikke udsigter i ådalene og gode udfordringer for dem, der bevæger sig op og ned i ådalene. Samtidig strækker Bindeballestien sig som en flad rekreativ nerve gennem landskabet på det gamle tracé for Vandelbanen.

I den vestlige og nordvestlige del af Vejle Kommune finder vi smeltevandslandskaber i form af Omme Ådal og Randbøl Hede, som er

Danmarks største indlandshede. Her er landskaberne mere flade med store vidder, men der er stadig mange spændende muligheder for bevægelse og ophold.

I den nordlige del af Vejle Kommune på den jyske højderyg har Danmark to største åer – Skjern Å og Gudenåen deres udspring. Også her, i mødet mellem det østjyske og vestjyske, finder vi en fantastisk natur med enge, moser, overdrev, søer, heder, plantager og egekrat. Her er mange muligheder for at komme ud i naturen.

Det hele bindes sammen af Hærvejen, der strækker sig over 50 km i Vejle Kommune fra Store Vandskel i nord, gennem Vejle Ådal til Randbøl Hede i syd.

Vi er heldige at have en så stor rigdom af natur, men det er også et resultat af en målrettet naturplejeindsats.

Den danske natur er i udpræget grad et kulturlandskab, som er opstået på baggrund af mange års intensiv naturudnyttelse. Det kræver derfor en fortsat indsats at bevare og genskabe mange af de naturtyper og landskaber vi har.

De unikke muligheder for at opleve en stor-slået natur ønsker Vejle Kommune fortsat at udbygge til gavn for kommunens borgere, erhverv og turister.

Visioner på natur- og friluftsområdet

- Vejle Kommune kendes for sine særlige natur- og rekreative kvaliteter, som en sund, smuk og oplevelsesrig kommune for alle.
- Borgere, erhvervsliv og turister skal have adgang til naturen og Danmarks bedste muligheder for at bruge og opleve naturen, der hvor naturen kan bære det.
- Vejle Kommune vil sikre og udbygge natur- og oplevelsesværdierne ved at skabe en sammenhængende og varieret natur med værdifulde landskaber og gode betingelser for den biologiske mangfoldighed med områder af national og international betydning.
- Bosætningsområder har maksimalt 300 meter til enten natur, skov, strand, park eller andet grønt rekreativt område og maksimalt 1.500 meter til enten større offentligt tilgængelig skov, natur- eller landskabsområde, der giver mulighed for en rundtur på over 2 km.

Principper

Når en ambitiøs strategi skal føres ud i livet, er forudsætningerne et godt samarbejde og en præcis arbejdsmetode for at nå målene. Kommunen har derfor en række principper for, hvordan vi samarbejder med andre for at nå vores mål.

Vejle Kommune:

- samarbejder tværgående om natur, sundhed, kultur, oplevelser og læring med lodsejere, frivillige organisationer og lokalråd – baseret på vores samarbejdsmodeller om dialogbaseret natur- og friluftsudvikling og 'Service med Vilje.'
- skaber helhedsorienterede projekter, hvor dialog, netværk og beslutningskraft udgør fundamentet i samarbejdet med borgere, virksomheder og brugere.
- lægger vægt på et tæt samarbejde med private lodsejere og med staten for at nå målene i denne strategi.
- prioriterer midlerne til friluftsliv, så der investeres mest, hvor der er de største brugergrupper til vores tilbud, og hvor der opnås den højeste oplevelsesværdi.
- imødekommer både klimaudfordringer og samfundsudviklingen generelt med afbalancerede og intelligente løsninger i forhold til naturen og dens bevarelse.
- arbejder sammen med forskere om at udvikle nye metoder, samarbejdsformer og dokumentation for at styrke viden om og kvaliteten i udviklingen af natur- og friluftsområdet.

Friluftsliv

Mål

Vejle Kommune vil arbejde for

- at være Danmarks bedste kommune for friluftsliv og Danmarks bedste cykelkommune.
- at udbygge den grønne struktur og de rekreative tilbud i overgangszonen mellem land og by og derved gøre det attraktivt for flere at bevæge sig let fra boligområder ud i naturen, i skoven og ned til fjorden. Et særligt fokus rettes mod socialt belastede boligområder og områder med byudvikling.
- at udvikle områder med natur og plads til friluftsliv i bymæssige bebyggelser, som grønne forbindelser ud til den omgivende natur.
- at øge andelen af kommunale rekreative skove og naturområder i nærheden af byer og bosætningsområder for at imødekomme den øgede efterspørgsel efter adgang til naturen og fortsat kunne tilbyde attraktive boligområder. Målet er 50 ha kommunal skov ved hver centerby og 500 ha ekstra skov omkring Vejle by i 2050.
- at vedligeholde og udbygge de rekreative tilbud i form af stier, opholds-, oplevelses- og motionsmuligheder i naturen, ved fjorden og i de kommunale skove. Vejle Kommune vil have fokus på at udbygge nye og spændende tilbud til alle; herunder børn, unge, handicappede, socialt sårbare borgere.
- at understøtte at natur og faciliteter samtænkes med idrætsfaciliteter for at imødekomme ønsket om at bruge natur som arena for idræt.
- at sikre, at udbygning af de rekreative muligheder i de forskellige naturområder sker under hensyntagen til natur, miljøinteresser og stille naturoplevelser.
- at samarbejde med private lodsejere om at udvikle og tilbyde yderligere friluftstilbud evt. med brugerbetaling på private arealer.

Indsatser - generelt for friluftsliv

• Sikre befolkningens adgang til at færdes og opholde sig i naturen samt forbedre mulighederne for friluftslivet. I administrationen heraf lægges vægt på betydningen for almenheden.

- Sikre en god standard af eksisterende stier og udbygge afmærkede vandrestier, hvor der er efterspørgsel, enten ved selv at udlægge nye stier i forbindelse med egne projekter eller ved at støtte lokale stiprojekter bl.a. via Natur- og stipuljen.
- Udbygge mulighederne for overnatning med primitive teltpladser og/eller shelters med adgang til toilet ved stierne.
- Samarbejde med VisitVejle, cykelmotionsklubber, m.fl. om at udnytte Vejles unikke topografi og udvikle mulighederne for at køre på turcykel, racercykel og mountainbike.
- Opgradere netværket af cykelruter med lokale cykelruter, som også kan anvendes som touringspor for mountainbike.
- Etablere udsigtsplateauer i ådalsområdet til at skabe oplevelser af det unikke landskab.
- Skabe en mere kystnær sti mellem Ibæk Strandvej og Sellerup Strand.
- Udbygge viden om brug af natur- og friluftsfaciliteter ved at gennemføre en brugerundersøgelse hver byrådsperiode.
- Udvikle sammenhængende vandreruter rundt i Vejle Ådal og Fjordområdet og forbinde disse til de nationale vandreruter Kyst til Kyst stien og Hærvejen i samarbejde med involverede kommuner og interessenter.
- Udvikle Haraldskær til besøgscenter, der formidler og leder besøgende ud i Vejle Ådal og Fjordområdet.
- Udvikle attraktive besøgssteder, der formidler landskabsdannelse, natur og kultur i Vejle Ådal og Fjordområdet.
- Inspirere og samarbejde med borgere og bygherrer om at skabe bynær natur og nye friluftsområder mellem by og natur.
- Udvikle kvalitetsvandrestier gennem bl.a. certificering samt faciliteter specifikt målrettet ridende. Dette inkluderer udvikling af en længere riderute "Hav til Hede".
- Understøtte det rekreative udviklingspotentiale ved Rørbæk Sø og Store Vandskel.
- Etablere flere forskellige spor for mountainbike blandt andet i private skove, og uden for skove med henblik på at regulere færdsel og samtidig tilbyde muligheder bredt i kommunen.
- Arbejde for adgang til toiletter ved faciliteter med mange brugere.
- Udvikle ambitiøse og unikke friluftstilbud såsom kommerciel MTB-park, white water-park og faciliteter til helårsskiløb.

Friluftsliv

Indsatser - skovene

- Tilgodese en bred vifte af friluftaktiviteter i de kommunale skove.
  - Arbejde for samarbejde, accept og hensynstagen mellem de mange forskellige interessenter.
  - Udvikle zoner til aktiviteter, natur og stille oplevelser i kommunalt ejede skove.
  - Etablere hundeskov i Egtved, der er den eneste centerby uden hundeskov.
- Lave rekreative tilbud specielt rettet mod børn og unge i form af f.eks. skovhytter, undervisningslokaler i naturen samt skovlegepladser i nærheden af de fire centerbyer Give, Egtved, Børkop og Jelling. Tilbuddene etableres i samarbejde med relevante samarbejdspartnere.
  - Udvikle og anlægge faciliteter i St. Grundet Skov, der understøtter sundhedsfremmende og rehabiliterende aktiviteter samtidig med, at skoven gøres til et aktiv for lokale og øvrige besøgende i skove.

Indsatser - vandløb, søer og fjord

- Understøtte mulighederne for friluftaktiviteter, badning og svømning i fjorden og søer, herunder udvikling af strande, vinterbadefaciliteter og udlægning af afgrænsede områder til svømning i åbent hav.
  - Samarbejde med brugere af fjorden for at sikre og udbygge adgang til kysten og gode opholdsarealer til brug for de forskellige grupper, herunder svømmere, lystfiskere, roere, kajakraere, sejlere og surfere.
  - Forbedre handicapadgangen til vores strande og til Vejle Å.
  - Forbedre faciliteter for sejlads på Vejle Å og Skjern Å.
  - Informere om fiskemuligheder og -regler i kommunens vandløb og søer og arbejde for gratis fiskeri ved udvalgte kommunale ejendomme.
  - Undgå interessekonflikter på fjorden ved at informere om gældende regler, jævnfør "Bekendtgørelse om regulering af ikke-erhvervs mæssig sejlads på søterritoriet med vandscootere m.v."
  - Samarbejde med NST om en østkyst kajakrute.
  - Understøtte med faciliteter langs vandet.
- Samarbejde for at centerbyerne Give, Børkop, Egtved og Jelling får adgang til bademuligheder i form af adgang til kysten eller til søer egnet til badning inden for en radius af 10-15 kilometer.
  - Arbejde for projekt omkring Brejning i forbindelse med Brejning helhedsplan, herunder etablering af badestrand og bademole, oprydning på stranden og fjernelse af gamle høfder.
  - Arbejde på at forbedre mulighederne for lystfiskeriet i samarbejde mellem nabokommuner bl.a. gennem promovning og synliggørelse af faciliteter som fiskemuligheder, parkering og overnatning.
  - Udvikle andre spændende rekreative muligheder i Vejle Fjord i samarbejde med relevante brugergrupper.

Ådalene og den lysåbne natur

Mål

Vi vil arbejde for

- at skabe et netværk af borgere, der fungerer som lokale ambassadører for naturen.
- at standse tilbagegangen i biodiversiteten ved at sikre de mest værdifulde naturområder først og ved at skabe potentielle nye levesteder for sjældne arter og arter omfattet af habitatdirektivet og fuglebeskyttelsesdirektivet.
- at opnå gunstig bevaringsstatus for arter og naturtyper på udpegningsgrundlaget i Natura 2000-områderne.
- at modvirke fraktionering af naturen og i stedet få skabt nye sammenhænge inden for Det Grønne Danmarkskort, herunder styrke sammenhængene mellem Natura 2000-områderne.
- at kontrollere udbredelsen af kæmpebjørneklo.
- at sikre, at kommunalt ejet natur fremstår i en god naturtilstand.
- at sikre, at fredninger fremstår plejede i overensstemmelse med fredningsbestemmelserne.

Side 12: Haraldskær - Vejle Ådal

Side 13: Hugorm, isblåfugl, Randbøl Hede

Indsatser - den lysåbne natur

- Styrke forvaltningsgrundlaget med en biodiversitetsplan og sikre truede naturtyper og sjældne arter.
- Bekæmpe kæmpebjørneklo på kommunal og privat ejede arealer jf. den vedtagne indsatsplan.
- Udarbejde handleplaner for Natura 2000-områder og realisere disse.
- Foretage pleje i fredninger og på kommunalt ejet natur.
- Sikre og forbedre naturindholdet i eksisterende natur og sammenhængene mellem værdifulde naturområder.
- Understøtte lokale netværk, der arbejder med naturudvikling ex. dyreholdere, kogræsser- og naturplejelaug.
- Arbejde dialogbaseret og derigennem sikre naturværdierne i forbindelse med nye planer og projekter.
- Informere om naturen og rådgive borgere om udvikling af naturen på deres ejendomme.
- Arbejde målrettet på at sikre pleje af lysåbne naturtyper som bl.a. enge, overdrev, heder og moser med udgangspunkt i biodiversitetsplanen.
- Arbejde med artsforvaltningsplaner for sjældne og truede arter og deres levesteder og kontrollere udvalgte problemarter: glansbladet hæg og rynket rose.
- Udvikle områder til gavn for naturen sammen med lodsejere og andre interessenter ud fra dialogbaseret lodsejersamarbejde.
- Udvikle regionale landskabsplaner som basis for at skabe lokalbaseret udvikling, der bidrager til at løse langsigtede samfundsmæssige udfordringer.
- Udvikle muligheder for, at private lodsejere driver deres arealer med naturudvikling som det primære formål bl.a. ved betaling af kompensation til lodsejeren for tinglysning af fremtidig drift, der fremmer naturudvikling.
- Arbejde hen mod stor sammenhængende natur i udvalgte områder, hvor naturen får plads til at udvikle sig.

Skov

Mål

Vejle Kommune vil arbejde for

- at sikre kommunens borgere bynær skov og dermed en smuk ramme, sunde livsbetingelser og særlig skov, der giver alsidige muligheder for friluftsliv.
- at understøtte biodiversiteten og netværket af natur.
- at bevare skræntskovene og gamle træer, der har stor betydning for det landskabelige udtryk og for rig biodiversitet ved Vejle Ådal og Fjord.
- at beskytte vandmiljø og grundvand.
- at udnytte skovens potentiale i håndtering af fremtidens klimaudfordringer.
- at drift af Vejle Kommunes skove bliver beskrevet i en forvaltningsplan.

Indsatser - skov

- Udbygge de rekreative muligheder, hvor naturen i skovene kan bære det, og være en ramme for et friluftsliv, der understøtter 'det gode liv' herunder mental og fysisk sundhed.
- Arbejde for kommunal skoveje, hvor det giver størst værdi for kommunens borgere.
- Formulere en opkøbsstrategi, som sikrer, at vi kan møde den øgede efterspørgsel efter adgang til naturen og tilbyde attraktive boligområder de næste 20–50 år.
- Arbejde med biodiversitetsskov og urørt skov som led i naturnetværket og biodiversitetsplanen til sikring af og værn om kommunens sårbare natur.
- For skov, hvis formål er at understøtte biodiversitet, bliver tiltag i skoven foretaget for at fremme den naturtype, skoven har.
- Praktisere og fremme naturnær og bæredygtig skovdrift.
- Opretholde PEFC-certificeringen af kommunal skov som en blåstempling og uvildig kontrol af driften mht. naturhensyn og bæredygtighed og undersøge mulighederne for at blive FSC-certificeret.
- Udarbejde og arbejde efter en forvaltningsplan for skovene og herunder arbejde målrettet på at sikre de værdifulde naturområder i skovene og fastsætte langsigtede mål for naturudvikling.
- Formidle biodiversitet i skovene med henblik på offentlighedens forståelse for mere vild natur.
- Udvikle robust skov mht. stormfald og klimaændringer, dvs. et vist indslag af stormrobuste træarter og varierede bevoksninger med alders- og artsvariation.
- Bibeholde en omkostningseffektiv produktion til medfinansiering af tiltag for natur og friluftsliv.
- Sikre kommunen en høj selvforsyning med træ til faciliteter i naturen.
- Udarbejde artsforvaltningsplaner for sjældne arter og levesteder.
- Fremme skovrejsning for at understøtte kommunens naturnetværk, borgeres, virksomheders og turisters friluftsmuligheder og beskyttelse af vandmiljø og grundvand. Skovene er desuden et vigtigt redskab til håndtering af klimaudfordringer.

Vandløb og søer

Mål

Vejle Kommune vil arbejde for

- at opfylde miljømålskravene i Vandplanerne.
- at genskabe den naturlige hydrologi i vandløb og ådale herunder sikre balancen med grundvandet.
- at øge byernes resiliens over for kommende klimaforandringer ved at mindske oversvømmelser i byerne gennem naturlig forsinkelse af vand i ådalen og det åbne land.
- at sikre optimale livsbetingelser for planter og dyr i og omkring vandløbene.
- at sikre vilde, sunde, selvreproducerende fiskebestande samt sikre og udbygge andre vandafhængige arters fremgang.
- at skabe fri passage i vandløbene for fisk og smådyr og udbygge de vandløbsnære arealer som spredningskorridorer for planter og dyr.
- at genskabe og opretholde rene søer i naturlig balance, som indeholder et rigt og varieret dyre- og planteliv.

Indsatser - vandløb og søer

- Mindske næringsstofbelastningen til søer og fjordområder i henhold til kravene i Vandplanerne.
- Restaurere vandløb bl.a. ved at fjerne spærringer og rørlægninger, samt forbedre vandløbenes fysik f.eks. ved at udlægge gydegrus og dødt træ. Indsatserne sker i henhold til kravene i Miljømålsloven/ Vandplanerne.
- Reducere spildevandsbelastningen fra spredt bebyggelse ved at påbyde grundejere rensning af spildevand jf. spildevandsplan for det åbne land.
- Etablere vådområder, hvor de ikke ødelægger kvalitetsnatur eller fastholder potentiel god natur i en dårlig tilstand.
- Reducere udledningen fra regnvandsbetingede udløb, der er omfattet af Vandplanen, eller som vurderes at fungere uhensigtsmæssigt.
- Sikre at vandløbsvedligeholdelsen i offentlige vandløb foretages af kvalificeret personale og udføres skånsomt under hensyntagen til naturværdierne i vandløbet.
- Udplante træer på syd- og vestsiden af vandløb, hvor det er muligt og foreneligt med landskabet, for at reducere grødevækst og sikre lavere sommervandtemperaturer i vandløbet.
- Lave sammenhængende naturnetværk langs og omkring kommunens større vandløbssystemer herunder specielt Vejle Å, Grejs Å, Skærup Å, V. Nebel Å, Omme Å, Skjern Å og Gudenåen.
- Være foregangskommune inden for kvælstof- og fosforfjernelse og indgå i arbejdet omkring udviklingen af minivådområder og bufferzoner.
- Videreudvikle eksisterende vandløbsrestaureringsmetoder og –værktøjer samt gennem viden sikre fortsat høj kvalitet af udførte restaureringstiltag.
- Fremme vandløbenes fysiske variation – og dermed skjul og levesteder – ved at øge mængden af dødt træ, sten og gode grødearter, hvor det ikke er i konflikt med afvandingsinteresser.
- Forbedre og skabe nye levesteder for sjældne, vandlevende arter knyttet til søer, kilder og vandhuller i henhold til biodiversitetsplan.

Vejle Fjord

Mål

Vejle Kommune vil arbejde for

- at forbedre vandkvaliteten og de fysiske forhold for dyr og planter i Vejle Inderfjord.
- at udvide dybdegrænsen for ålegræs i inderfjorden.
- at genskabe biodiversitet i Vejle Fjord.
- at bevare et dynamisk og naturligt kystlandskab (klinger og strandenge m.m.).

Indsatser - Vejle Fjord

• Arbejde på fortsat at reducere tilførslen af næringsstoffer fra fjordens opland i henhold til kravene i Vandplanerne.

• Koordinere og arbejde tværgående med udviklingen af Vejle Fjord, herunder specielt naturen, formidlingen og de rekreative forhold i og ved fjorden.

• Arbejde på fortsat at sikre, at der ikke gives tilladelse til muslingeskrab i Vejle Inderfjord, og arbejde for, at muslingeskrab i yderfjorden begrænses mest muligt og kun tillades på baggrund af en faglig vurdering af ressourcen.

• Etablere stenrev i Vejle Fjord.

• Øge udbredelsen muslingebanker ved udlægning af nye muslinger.

• Udplante ålegræs i storskala-målestok.

• Ændre inderfjordens løse mudderbund til en mere sandet bund ved hjælp af udlægning af sand.

• Inddrage relevante forskere i arbejdet omkring at skabe en sund Vejle Fjord.

• Mobilisere borgere, foreninger og interessegrupper og skabe en "folkesag" omkring Vejle Fjords sundhedstilstand.

• Samarbejde med skoler, institutioner og borgere om monitorering af fjordens dyr og planter.

• Følge udviklingen i de forskellige rastende fugle i fjorden, specielt i vildtreservatet i inderfjorden og informere om udviklingen.

Formidling

Mål

Vejle Kommune vil arbejde for

- at formidling af natur- og friluftstilbud understøtter branding af Vejle Kommune.
- at udvikle samtlige formidling om kultur, natur- og friluftsliv, som tiltrækker flere besøgende, herunder udvikle Dalenes Hus.
- at lave målrettet formidling til alle borgere om muligheder for bevægelse, ophold og oplevelser i naturen.
- at udbygge og bruge elektroniske medier, så formidlingen af natur og friluftstilbud når ud til flest mulige borgere.
- at formidle natur- og friluftstilbud til forskellige målgrupper, så indhold, metoder og formidlingskanaler tilpasses målgruppen.
- at Økolariet deltager aktivt i Vejle Kommunes formidling af natur og friluftstilbud.
- at lave en målrettet pressedækning på natur- og friluftstilbud i Vejle Kommune.
- at sikre fremgang i brugen af natur- og friluftstilbud og måle på, om det sker.

Indsatser - generelt for formidlingen af natur- og friluftsliv

- Formidle med kortborde, infotavler og via QR-koder i naturområder. Hertil kommer formidling i foldere, på hjemmesider og sociale medier som Facebook.
- Deltage i udviklingen af sammenhængende formidling sammen med lokale interessenter i kommunen og på tværs af kommuner, bl.a. med andre kommuner og Naturstyrelsen.
- Udvikle formidlingen af de nationale cykel- og vandrerruter i samarbejde med Hærvejskommunerne og Kyst til Kyst-sti kommunerne.
- Udvikle udstillinger, naturvejledning og skoletjeneste i Økolariet, som formidler og skaber tilbud om naturoplevelser og friluftsliv.
- Arbejde med formidlingstiltag over for følgende målgrupper: 1) borgerne, 2) børn / daginstitutioner / skoler, 3) brugere af naturen ud fra en sundhedsvinkel, 4) foreninger, 5) unge og 6) turister.
- Udvikle rekreative tilbud for brug af naturen til undervisning og pædagogiske rum målrettet børn og unge, og udvikle tilbud målrettet formidling, skovhytter, grejbanker, undervisningsrum i naturen og skovlegepladser tæt på Vejle by og centerbyerne: Give, Egtved, Børkop og Jelling.
- Udvikle digital formidling af naturfaciliteter og oplevelser på sociale medier og hjemmesider, bl.a.: vejle.dk, oplev.vejle.dk, okolariet.dk, visitvejle.dk og friluftsguiden.dk. Hertil kommer en samlet hjemmeside for Vejle Ådal og Fjordområdet, der præsenterer et samlet overblik over oplevelser, begivenheder og aktiviteter inden for natur, kultur og friluftsliv.
- Udvikle samarbejder med lokale medier kombineret med egen formidling og interaktion på f.eks. Facebook, så brugerne bliver aktive formidlere, og informationen når ud til flest mulige.
- Understøtte og samarbejde med forskellige grupper, som undersøger, plejer og formidler om naturen.
- Arbejde bevidst med synlighed i medierne ved f.eks. indvielser af nye udstillinger, projekter, arrangementer med naturindhold, særlige naturoplevelser og artikelsier om besøg i naturen.
- Udvikle Haraldskær til et oplevelsescenter, der formidler og leder publikum ud i Vejle Ådal og Fjord.
- Udvikle en guidebog for Vejle Ådal og Fjordområdet, der formidler alle oplevelsesmuligheder i området samt indsamle lokale historier om kulturspor i landskabet og formidle disse.
- Udvikle film til formidling på hjemmesider og sociale medier.

vejle
KOMMUNE